

LYČIŲ LYGYBĖ VAIKŲ PRIEŽIŪROJE – SOCIALINĖS POLITIKOS AR PRIVATAUS GYVENIMO KLAUSIMAS?

Vilana Pilinkaitė Sotirovič¹, Vita Kontvainė²

¹Lietuvos socialinių mokslų centras, vilana@gap.lt, ²Lietuvos socialinių mokslų centras, vita@ces.lt

Tyrimo tikslas – identifikuoti, kokie veiksniai instituciniame, organizaciniame ir individualiame lygmenyje skatina arba trukdo vyrams pasinaudoti įstatymais suteiktomis galimybėmis įsitraukti į aktyvios tėvystės praktiką ir šeimos bei darbo derinimą. Tyrimo objektas – vyrų veiksmų (ne nuostatų) derinimas šeimos ir darbo įsipareigojimus, siekiant išsiaiškinti kliūtis (įstatymai, darbo kultūra, paslaugų stoka, šeimos dinamika), kodėl nesinaudojama dirbantiems tėvams įstatymais suteikiamomis galimybėmis ir garantijomis.

Tyrimo metodai. Tyrime derinti kiekybiniai ir kokybiniai sociologinių tyrimų metodai – atlikta reprezentatyvi vyrų apklausa (18–45 m. amžiaus, turinčių vaikų iki 18 metų) ir įgyvendintos septynios sutelktinės (focus) diskusijos su skirtingomis tikslinėmis respondentų grupėmis. Tiek kiekybinę, tiek kokybinę tyrimo dalį jungia „pasirinkimų struktūros“ (angl. structure of opportunities / choices) metodologinė prieiga, kuri padeda analizuoti, kokių lygmeniu ir kokie veiksniai daro poveikį asmeniniam pasirinkimui išeiti vaiko priežiūros atostogų, savarankiškai rūpintis vaiku iki 3 metų, užmegzti emocinius ryšius, pritarti ar nepritarti lyčių lygybės nuostatomis (Lomazzi, Israel, Crespi, 2019; Scambor, Gartner, 2019; Pleck, 1992; Hacoheh et al., 2018).

Pagrindiniai rezultatai. Tyrimo rezultatai rodo, kad 2006 m. įvestos tikslingos vieno mėnesio tėvystės atostogos yra pasiteisinusi socialinės politikos priemonė, kuri pamažu įsitvirtina tarp vyrų ir turi poveikį vyrų nuostatomis bei elgsenai. Vyrų, kurie buvo išėję tėvystės atostogų, labiau pasitiki savo galimybėmis savarankiškai pasirūpinti mažu vaiku, didesnę prioritetą skiria aktyviam dalyvavimui vaiko auginime nei sėkmingai karjerai ar paaugštiniui darbe, labiau pritaria ir palaiko dirbantiems tėvams taikomas lengvatas ir garantijas bei išsako kiek mažiau tradicinį požiūrį į moters vaidmenį šeimoje. Tai atitinka kituose moksliniuose tyrimuose pastebėtas tendencijas, kad vyrai, įgiję vaiko priežiūros patirties, labiau yra linkę palaikyti ir siekti lyčių lygybės šeiminiuose santykiuose. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad šios priemonės aprėptis šiuo metu nėra pakankama – tėvystės atostogomis dažniau naudojasi gan siaura socialinė vyrų grupė: didmiesčių gyventojai, įgiję aukštąjį išsilavinimą bei dirbantys vidurinėsios grandies specialistais (tarnautojais).

Išvados. Lietuvoje yra šeimų, kurios atitinka dviejų maitintojų ir dviejų globėjų šeimos modelį, tačiau reikšmingesnių pokyčių, siekiant aktyvaus vyrų dalyvavimo vaikų priežiūroje ir lyčių lygybės idėjų sklaidoje, iki šiol nėra įvykę.

Raktiniai žodžiai: lyčių lygybė, vaikų priežiūra, socialinė politika.